

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0240150 Prästgården

Länsstyrelsen
Örebro län

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU som skapades för att hejda utrotning av vilda djur och växter och att bevara deras livsmiljöer. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom nätverket av Natura 2000-områden säkerställs livsmiljöer och arter inför framtiden. Varje land är skyldigt att bevara utpekade naturtyper och arter i landets Natura 2000-områden. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. I Örebro län finns 28 av dessa naturtyper. Taiga, slätterängar i låglandet och högmossar är några exempel på utpekade naturtyper i vårt län. I länet ingår 43 arter i fågeldirektivet och 25 arter ingår i habitatdirektivet. Exempel på arter som ingår i fågeldirektivet är havsörn, trana och tjäder och exempel på arter i habitatdirektivet är läderbagge, större vattensalamander, asknätfjäril och guckusko.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan (eller skötselplan) med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Även hot mot Natura 2000-området och behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska tydliggöra inriktningen på förvaltningen av området och ligga till grund för tillståndsprovningar enligt miljöbalken. Bevarandeplanen fastställs av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras; den är ett så kallat "levande dokument".

Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t.ex. beslut om bildande av naturreservat.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Länsstyrelsen
Örebro län

Björn Gunnarsson
010-2248784
bjorn.gunnarsson@lansstyrelsen.se

1(6)

Bevarandeplan
2022-12-19

Dnr 511-8170-2020

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0240150 Prästgården

Kommun: Hallsberg

Områdets totala areal: 14,9 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2022-12-19

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2022-12-19

Markägarförhållanden: Privat

Regeringsbeslut, historik: SPA: Nej, pSCI: 2001-06-01, SCI: 2005-01-01,
SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Övrigt: Länsstyrelsen bedömer att området är ett sådant som kan omfattas
av punkt 1 i bilaga IV vattendirektivet.

Naturtyper och arter som ska bevaras i området

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet

6410 - Fuktängar

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden

Det främsta naturvärdet består i de stora öppna fuktiga och svämpåverkade gräsmarkerna tillhörande Natura 2000-naturtypen fuktängar (6410).

Bevarandeplan

2022-12-19

Dnr 511-8170-2020

Motivering

Beteshävderna och det gynnsamma läget intill Lillsjön bidrar till att området är värdefullt som rast- och häckningslokal för många fåglar. Kärleväxtfloran har inslag av hävdgynnade arter som ärenpris, ormrot, ängsvädd, knägräs, darrgräs och stagg. Betesmarken är både upptagen i nationella bevarandeplanen för odlingslandskapet och utpekad som riksintresse för naturvården.

Prioriterade åtgärder

Fortsatt bete. Vid behov återkommande borttagande av sly vid de öppna fuktängarna, då det kommer upp en del vedartad vegetation där.

Beskrivning av området

Svennevads prästgård ligger mellan de två sjöarna Lillsjön och Sottern, vilka förbinds genom Svennevadsån. Under 1800-talet bredde vidsträckta ängsmarker ut sig längs ån och runt Lillsjön. Idag är i stort sett all gammal ängsmark skog. Den norra delen av prästgårdens ängsmark hävdas dock fortfarande, men numera genom bete i stället för slätter.

En stor del av betesmarken i Natura 2000-området utgörs av öppna fuktängar på strandnära, låglänt och flack mark som regelbundet översvämmas. Dessa betesmarker utgör ett svämplan för Svennevadsån och påverkas på så vis av hur åns flöden ser ut i ån.

Svennevadsån utgör områdets gräns i norr. Rakt genom betesmarken rinner en utträdad bäck, Mörkhultabäcken, som mynnar i Svennevadsån. I väster går en gammal banvall. I söder finns en moränkulle delvis bevuxen av skogsdungar av främst klibbal, björk och asp. Här är marken torrare och inslag finns bland annat av gråfibbla och spridda enbuskar och tallar. I öster finns en dunge med yngre björk. I övrigt förekommer enstaka spridda videbuskar och lite pors. Längst i öster, närmast gården, är vegetationen tydligt kvävepåverkad med bland annat skräppor och brännässla. I övrigt dominerar vegetationstyper och arter som är beroende av hävd och mera kvävefattiga förhållanden, vilket är ett resultat av den kontinuerliga och långvariga hävderna.

Vad kan påverka negativt

- Spridning av gödsel i området påverkar floran negativt. Även tillskottsutfodring av betesdjuren ger en indirekt näringstillförsel till marken och kan missgynna den konkurrenssvaga floran.
- Utebliven röjning av igenväxningsvegetation och minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.

Bevarandeplan

2022-12-19

Dnr 511-8170-2020

- Förekomst av träd (och bebyggda omgivningar) ute vid de stora öppna ängarna kan missgynna flera minskande vadarfåglar, som tenderar att undvika sådana lägen vid sin häckning, även om de i övrigt sannolikt är fungerande.
- Dräneringar och liknande som torkar ut naturtypen.

Bevarandeåtgärder

Nedan presenteras förslag på bevarandeåtgärder.

- Fortsatt årligt bete.
- Återkommande slyröjning utifrån behov. För närvarande kommer det upp en del vedartad vegetation vid delar av de öppna fuktängarna.
- Betesputs (och eventuella fräsningar om nödvändigt) bör utföras regelbundet (cirka vart femte år) för att hålla borta ohävsvegetation. Den ska i så fall ske under betessäsongen, men efter den 15 juli, för att inte störa eventuella häckande fåglar.
- Det vore önskvärt om området kan skötas på ett sätt så att det uppstår större inslag än idag av partier med lägre vegetationshöjder (även riktigt låga vegetationshöjder, cirka ≤ 5 cm) ute på fuktängarna, för att gynna flera våtmarkslevande fågelarter. Variation mellan mycket kort grässvål och hög sådan är en nyckelvariabel, liksom tillgång på grunda öppna vattenytor (pölar eller så kallad blå bård) under perioden april–juni. Vid sidan av beteshävd och eventuell maskinell kompletterande skötsel, är förekomsten av regelbundna och varaktiga översvämningar en faktor som kan hjälpa till att underlätta för upprätthållandet av zoner med lägre vegetationshöjd.
- Utred om det är möjligt att återmeandra Mörkhultabäckens nedre lopp och hur en sådan åtgärd skulle påverka området.
- Om möjligt utred om det finns någon påverkan från Svennevadsåns reglering på Prästgårdens Natura 2000-område, till exempel på fågellivet.

Gällande regelverk

- Det krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Bevarandeplan

2022-12-19

Dnr 511-8170-2020

- Betesmarken i området omfattas av landsbygdsprogrammets miljöersättning. Större delen av betesmarken har en åtagandeplan med särskilda skötselvillkor.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000-naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Bevarandeplan

2022-12-19

Dnr 511-8170-2020

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet**6410 - Fuktängar**

Areal: 10,12 ha. Arealen är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Hävdpräglade fuktängar med blåtåtel eller starr nedanför trädgränsen. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0–30 %. Hävdgynnade arter ska finnas. Fuktängar är en vanlig naturtyp i hela Sverige och är starkt varierande beroende på geografisk belägenhet och markens beskaffenhet. På surare, ibland torvrika jordar finns en typ av fuktäng med blåtåtel, tåg- och starrarter. Naturtypen är beroende av hävd, antingen genom bete eller slåtter. Fuktängarna kan vara mycket örtrika och kan ibland hysa ovanliga växter. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. De har också mycket stor betydelse för fågellivet.

Fuktängen i Prästgården har inslag av hävdgynnade växtarter som ormröt, stagg, hirsstarr, kärrspira, ängsvädd och smörbollor. Främst är den på grund av sin storlek och öppenhet utan större inslag av träd lämplig som rast- och häckningslokal för vadare och andra fåglar som vistas vid öppna fuktängar. Bland arter som häckat eller vistas i området kan nämnas enkelbeckasin, tofsvipa, buskskvätta, gulspurv, sävsparv, törnskata och brun kärnhök. Hussvala, ladusvala och tornseglare häckar vid gården precis öster om området. Bland övriga djur kan nämnas vanlig snok och bäver. Längre nedströms i Svennevadsån har spår efter utter setts.

Bevarandemål

Arealen av fuktängar (6410) ska vara minst 10,12 hektar. Marken har en naturlig näringsstatus utan gödningspåverkan från till exempel konstgödsel. De flacka och låglänta delarna av fuktängarna utgörs av i princip helt öppna miljöer fria från träd och buskar. Igenväxningsvegetation (älggräs med mera) ska inte tillåtas dominera i fältskiktet. Fuktängarna har en naturlig eller naturliknande hydrologi och utsätts emellanåt för översvämningar. Betesmarkerna har en hävdpräglad vegetation och en för naturtypen naturlig artsammansättning. Typiska kärlväxter såsom gökblomster, hirsstarr och ormröt ska växa i området. Typiska fåglar som enkelbeckasin, ängspioplärka och tofsvipa ska häcka i området.

Bevarandeplan

2022-12-19

Dnr 511-8170-2020

Bevarandetillstånd

Fuktängarna bedöms inte uppnå ett gynnsamt bevarandetillstånd i dagsläget. Högvuxna tuvor av tåg med mera dominerar i hög utsträckning och en del vedartad vegetation som behöver hållas efter kommer upp vid delar av fuktängarna. En skötsel som leder till en ökad inblandning av även kortare vegetationshöjder skulle sannolikt vara gynnsam för naturtypen bland annat med avseende på häckande och rastande våtmarksfåglar.

Dokumentation

ArtDatabanken. 2020. Artportalen. SLU Artdatabanken, Uppsala.
<https://www.artportalen.se/> [2020-11-10]

Jordbruksverket (2002-2004). Inventering av värdefulla ängs- och betesmarker. Jordbruksverkets databas TUVA och GiS-skikt.

Länsstyrelsen i Örebro län (1984). Naturvårdsöversikt Örebro län, område 61:90. Publ. nr 1984:5.

Länsstyrelsen i Örebro län (1995). Inventering av ängs- och hagmarker i Örebro län, södra delen, objekt 61:54. Publ. nr 1995:14.

Länsstyrelsen i Örebro län (1998). Våtmarker i Örebro län, södra delen, objekt 09F8F02.

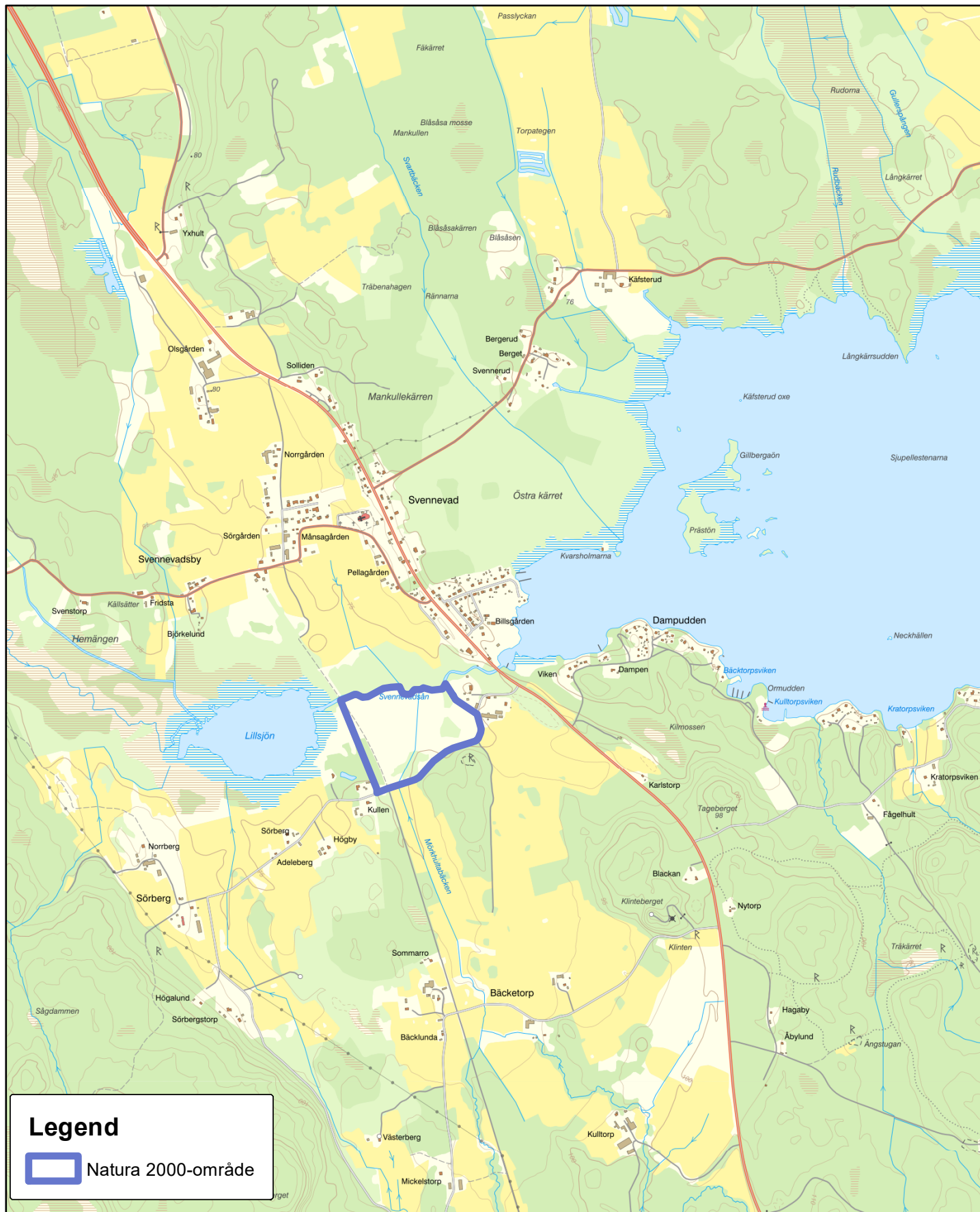
Länsstyrelsen i Örebro län (2000). Åtgärdsplan enligt miljö- och landskapsbygdsprogrammets miljöersättning för betesmarker. Gäller 2001-2005. T1671.

Länsstyrelsen i Örebro län (2005). Basinventering av Natura 2000-områden i T-län 2004-05, objekt SE0240150.

Rosenberg, M. (1980). Madmarker i Örebro län, inventering och landskapsvårdsplanering, objekt, Ha-3. Länsstyrelsen i Örebro län. Publ. nr 1980:2.

SE0240150 Prästgården Översiktskarta

Länsstyrelsen Örebro län
© Lantmäteriet

Legend

 Natura 2000-område

0 0,5 1 2 km

Natura 2000-området Prästgården
(SE0240150)

Teckenförklaring

 Naturtyper

Natura 2000-naturtyper (yta totalt, ha)
6410 Fuktängar (10,12)

Övriga naturtyper (yta totalt, ha)
6000 Ickenatura-gräsmark (0,71)
6917 Ickenatura-betesmark (4,06)

0 25 50 100 m

Länsstyrelsen Örebro län
©Lantmäteriet

Länsstyrelsen
Örebro län

Länsstyrelsen i Örebro län
Stortorget 22, 701 86 Örebro
010-224 80 00
orebro@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/orebro